

บทที่ ๔

กระบวนการพิจารณาและโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเปรียบเทียบ และการละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายอื่น

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เป็นหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษ ซึ่งประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา แอฟริกาใต้ ฯลฯ ต่างก็ยอมรับว่าเป็นเสมือนความผิดทางอาญาอย่างหนึ่ง เพราะมีการลงโทษผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับกฎหมายอาญา ทั้งๆที่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นหลักที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลก็มีใช้เป็นการผิดในทางอาญา เพราะเป็นเพียงมาตรการพิเศษของศาลประเภทหนึ่ง เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดีของศาล ป้องกันมิให้การดำเนินคดีล่าช้า มิให้มีการประวิงคดี และป้องกันการสร้างอิทธิพลอันมิชอบเหนือบุคคลต่างๆไปและผู้เป็นฝ่ายในคดี ทั้งนี้ก็เพื่อจะคงความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันศาลยุติธรรม และเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณา คดีดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว ดังนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ จึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ดังต่อไปนี้

ถ้าผู้ความฝ่ายใดหรือบุคคลใด กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

(ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ

(ข) โทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้น ให้กระทำโดยชั่วระยะเวลาที่ศาลนั้นพิจารณา หรือภายในระยะเวลาใดๆก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการก็ได้

ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้น ให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ตามหลักกฎหมายมาตรานี้ เมื่อมีการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้นแล้ว กฎหมายกำหนดให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษ ซึ่งหมายถึงศาลที่ถูกกระทำละเมิดนั่นเอง ส่วนวิธีการก่อนที่ศาลจะสั่งลงโทษ กฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ศาลจะลงโทษได้ทันที หรือต้องมีการกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร ใต้วง สืบพยาน ก่อนที่จะลงโทษ จึงทำให้ดูเหมือนว่า ศาลที่ถูกกระทำละเมิดนั้น มีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันทีทุกกรณีไม่ว่าการละเมิดนั้น จะได้กระทำต่อหน้าศาลหรือมิได้กระทำต่อหน้าศาลก็ตาม ในเมื่อกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาค้นหาหลักเกณฑ์ ในเรื่องกระบวนการพิจารณาคดี และการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จากแนวคำพิพากษาฎีกาของศาลไทยและแนวกฎหมายจากต่างประเทศ เพื่อเป็นมาตรการสำหรับการพิจารณาคดีของศาล ในการอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ประชาชน และโดยเฉพาะเพื่อหาหลักประกันให้กับประชาชนผู้เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีในศาล ซึ่งเป็นการให้หลักประกันว่าในการดำเนินคดีนั้น ประชาชนมีสิทธิที่จะดำเนินคดีได้อย่างเต็มที่ภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยแยกวิธีการออกได้เป็น ๒ ประการคือ การพิจารณาคดีและการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยตรงประการหนึ่ง และการพิจารณาคดีและการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมอีกประการหนึ่ง

การพิจารณาคดีและการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยตรงเปรียบเทียบ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย กรณีที่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง คือการขัดขึ้นข้อกำหนดของศาล และการประพฤติตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ซึ่งเกิดขึ้นโดยตรงต่อหน้าศาล ศาลหรือผู้พิพากษานั้นถือว่าเป็นผู้เสียหายมีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันที เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องพิจารณาคดี และเพื่อให้การดำเนินคดีดำเนินต่อไปได้ จึงอาจใช้กระบวนการพิจารณาคดีโดยรวบรัด และไม่จำเป็นต้องมีการบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า ไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวหาแบบพิธีการ ไม่มีการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดต่อสู้คดี และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดประเด็นและการพิจารณาคดีใดๆ เพราะถือว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆในการกระทำความผิดนั้น ปรากฏชัดต่อหน้าศาลอยู่แล้วตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทย ซึ่งยึดถือเป็นหลักในการพิจารณาคดีโดยรวบรัดได้คือ

ก. การหมิ่นประมาทศาลในขณะที่พิจารณา อันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๑ นั้น ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันที โดยไม่ต้องมีการสอบสวนก่อน เพราะศาลมีคำสั่งโทษฐานหมิ่นประมาทศาล ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๑๕๑^๑

ข. ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานเองได้ หากการละเมิดอำนาจศาลได้กระทำต่อหน้าศาล ย่อมถือว่าศาลได้ทราบข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานแล้ว^๒

ทั้งนี้พิจารณาแล้วว่า การที่ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันที ก็เนื่องจากว่า ศาลหรือผู้พิพากษาผู้ถูกกระทำละเมิดนั้นเองเป็นผู้เสียหาย เพราะถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องป้องกันศักดิ์ศรีของศาล ความไว้วางใจ และเป็นผลให้การพิจารณาคดีในศาลเกิดความเรียบร้อย

ในประเทศอังกฤษถือหลักว่า ถ้าการละเมิดอำนาจศาลได้กระทำลงต่อหน้าศาล หรือในห้องพิจารณาคดี ซึ่งอาจเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษา หรือรบกวนการพิจารณาคดี ลักษณะการละเมิดดังกล่าวนี้ถ้าเกิดขึ้นในศาลสูง ศาลสูงก็จะพิพากษาลงโทษได้ทันที โดยศาลจะถือเอาสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นหลัก สำหรับอำนาจของศาลในการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ปรากฏตามรายงานของคณะกรรมการกฎหมายแห่งชาติ (the International Commission of Jurists) เมื่อปี ๑๙๕๖ เกี่ยวกับอำนาจลงโทษ โดยรวบรัดว่า อำนาจของศาลทุกศาลในการลงโทษโดยรวบรัด สำหรับการละเมิดอำนาจศาล ใน County Court ควรจะกำหนดไว้เป็นอย่างเดียวกัน เช่น กำหนดว่าต้องเป็นการกระทำด้วยความจงใจดูหมิ่นผู้พิพากษา ลูกขุน พนักงานอื่นๆของศาล หรือจงใจรบกวนกระบวนการพิจารณาคดีของศาล และอำนาจลงโทษการละเมิดอำนาจต่อหน้าศาลในระหว่างการพิจารณา

^๑ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๔/๒๕๕๗," หน้า ๑๗๖๖.

^๒ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๐๘/๒๕๑๑," หน้า ๑๘๖๐.

คดี ๑๕๖ จะกระทำโดยผู้พิพากษาของศาลสูงคนอื่น^๑ และจากการรายงานของ Lord Justice Phillimore ซึ่งเป็นประธานกรรมการรัฐสภาในการวิจัยเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เมื่อเดือนธันวาคมในปี ๑๙๗๔ ว่า การลงโทษโดยรวบรัดในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ควรจะลงโทษจำคุกอย่างสูง ๒ ปี และปรับโดยไม่จำกัดสำหรับการละเมิดอำนาจศาลต่อหน้าศาล คณะกรรมการยื่นยันปฏิเสธรที่จะให้ศาลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการละเมิดอำนาจศาล และคิดว่า ผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องควรจะทำเนิการด้วยตัวของ ผู้พิพากษานั้นเองต่อไป อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำผิดควรมีโอกาสพบผู้แทนที่ปรึกษากฎหมายได้ และผู้พิพากษาควรพิจารณารายงานของผู้กระทำผิด และมีคำสั่งโดยมีวัตถุประสงค์ให้เลื่อน การพิจารณาพยาน หรือยอมรับคำให้การแก้ฟ้องเพื่อบรรเทาผลร้าย สำหรับศาลแขวง (Magistrates' Court) ไม่มีอำนาจลงโทษโดยรวบรัด การละเมิดอำนาจศาลที่ปรากฏต่อหน้าศาล แต่ควรให้อำนาจบังคับโทษปรับได้จนถึง ๒๐ ปอนด์ หรือจำคุก ๑ วัน^๒ และตามแนวคำพิพากษาของศาลอังกฤษ ได้วางแนวในเรื่องนี้ไว้ดีกว่า การดูหมิ่นศาลใน ห้องพิจารณาคดี ผู้พิพากษาผู้ถูกหมิ่นประมาทต่อหน้า ไม่มีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลที่หมิ่นประมาท ศาลในห้องพิจารณาคดี แม้ว่าสาระสำคัญในการหมิ่นประมาทนั้น จะเกิดขึ้นโดยตรงต่อหน้า ผู้พิพากษาก็ตาม^๓

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การใช้อำนาจพิจารณาคดีโดยรวบรัดในพื้นที่เห็นใจ จะกระทำได้อีกเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำ ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และการกระทำ ความผิดนั้นได้กระทำลงต่อหน้าศาล และศาลได้รู้เห็นหรือได้ยินด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้ คำสั่งในกระบวนการพิจารณาคดีดำเนินงานของศาล และอำนาจตุลาการประสพผล นอกจาก นั้นการไม่เชื่อฟังคำสั่งศาลโดยตรง ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาคดีอาจถูกลง โทษโดยรวบรัดด้วย เพราะเป็นที่เชื่อถือนกันว่า อำนาจการพิจารณาคดีโดยรวบรัด ในความ

^๑ E.C.S. Wade and A.W. Bradley, Constitutional Law, p. 544.

^๒ R.M. Jackson, The Machinery of Justice in England, pp. 413 - 414.

^๓ Halsbury, The Law of England, p. 6.

ผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อรักษาศักดิ์ศรี ความเป็นอิสระ และการดำเนินงานของศาลให้ได้ผลอย่างแท้จริง เมื่อผู้พิพากษาถือว่า บุคคลใด บุคคลหนึ่งกระทำการละเมิด หรือละเว้นการกระทำใดต่อหน้าศาลแล้ว ตามปกติในชั้นแรก ศาลจะถือว่ากล่าวตักเตือนการกระทำเช่นนั้น ถ้าหากไม่เชื่อฟังยังคงดำเนินการต่อไป จะถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล ในเมื่อคำว่ากล่าวตักเตือนนั้นถูกปฏิเสธ และกระทำการฝ่าฝืนไปเรื่อยๆ ผู้พิพากษาจึงสามารถกระทำตัวเป็นทั้งอัยการ พยาน และผู้พิพากษา ในการใช้กระบวนการพิจารณาแบบรวบรัดได้^๑ ดังนั้นถ้าการละเมิดอำนาจศาลนั้นได้ปรากฏต่อหน้าศาล และศาลได้รู้เห็นหรือได้ยินด้วยตนเองแล้ว ศาลอาจกำหนดโทษใดทันที โดยบุคคลที่กระทำการละเมิดไม่มีโอกาสต่อสู้หรือโต้แย้งใดๆ^๒ อย่างไรก็ตาม ศาลสหรัฐไม่มีอำนาจลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยรวบรัด แก่บุคคลที่รับผิดชอบในการจัดรายการโทรทัศน์ ซึ่งมุ่งหมายจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการไตร่ตรองเพื่อตัดสินคดีของลูกขุนบางคน ที่กำลังเข้าร่วมพิจารณาคดีอยู่ในศาล และไม่เมื่ออำนาจลงโทษบุคคลผู้เข้าร่วมแสดงหรือเตรียมการแสดงในรายการดังกล่าว แม้ว่าการแพร่ภาพทางโทรทัศน์ อาจถือได้ว่าเป็นการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลก็ตาม^๓

หลักการพิจารณาและการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยรวบรัดนี้ ได้บัญญัติรับรองไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลสหรัฐ กฎข้อ ๔๒ (a) ความว่า "ให้ผู้พิพากษาสั่งลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใดทันที โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักกระบวนการอันชอบธรรม ซึ่งให้ความคุ้มครองสิทธิจำเลยในคดีอาญา ถ้าหากผู้พิพากษานั้นรับรองเป็นหลักฐานได้ว่า ได้เห็นหรือได้ยินการละเมิดอำนาจศาลนั้นด้วยตนเอง" และในกฎข้อ ๔๒ (b) ความว่า "ผู้พิพากษาใดซึ่งมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นการส่วนตัวในการกระทำที่กล่าวหาว่า เป็นการละเมิดอำนาจศาลนั้น ย่อมหมดสิทธิที่จะพิจารณาคดี

^๑ Paul B. Weston & Kenneth M. Wells, The Administration of Justice, pp. I29 - I30.

^๒ Lewis Mayer, The American Legal System, p. 9I.

^๓ พนัส ทัศนียานนท์, "การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฎานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา," หน้า ๒๔ - ๒๕.

ละเมิดอำนาจศาลเอง^๑

นอกจากนี้ศาลอุทธรณ์ของสหรัฐ ยังวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีและลงโทษ โดยรวบรัดไว้อีก โดยให้เหตุผลว่า ถ้าหากการลงโทษโดยทันทีเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำ เพื่อยืนยันและรักษาอำนาจของศาลไว้ การใช้วิธีพิจารณาโดยรวบรัด ลงโทษในทันทีย่อม เป็นสิ่งที่พึงกระทำมากกว่าที่จะให้มีการไต่สวนพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลกันเป็นอีกคดี หนึ่งต่างหาก อันเป็นการเปลืองเวลาโดยใช่เหตุ และได้วางหลักอันเป็นข้อยกเว้นไว้อีก อย่างกว้างขวาง โดยถือว่าข้อสันนิษฐานที่ให้มีการใช้วิธีพิจารณาโดยรวบรัดกลางคันในการ พิจารณาคดีได้นั้น อาจถูกกลบล้างลงได้โดยเหตุที่มีพฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งใน ๓ กรณี ดังต่อไปนี้

ก. การมีส่วนเข้าเกี่ยวข้องเป็นส่วนตัว ของผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีในการกระทำ ละเมิดนั้น

ข. ผู้พิพากษานั้นได้กระทำการใดๆ ซึ่งน่าจะเป็นการทำลายความสุจริตมีเกียรติภาพ ในการวินิจฉัยคดีของตนเอง และ

ค. ผู้พิพากษานั้น ได้มีท่าทีที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้กระทำละเมิดมาแต่ต้น^๒

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^๓ หลุยเซียน่า มาตรา ๒๒ ก็ได้ กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอำนาจการพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัด ไว้ทำนองเดียวกัน ความว่า "ศาลมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยตรงทันทีโดยไม่ต้องมีการกล่าวหาฟ้องร้อง หรือพิจารณาก่อน เพื่อให้ศาลใช้อำนาจในทางรักษาความสงบ เรียบร้อยในศาล แต่ควรสงวนไว้ในเฉพาะกรณีที่เกิดต่อหน้าศาลเท่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยง การกระทบกระทั่งต่อหลักประกันสิทธิของบุคคลในการต่อสู้คดี" ^๓

^๑ ฟิลส์ ทัดนียานนท์, "กระบวนการพิจารณาในการลงโทษหมายความฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา," หน้า ๕๑.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗.

^๓ คัมภีร์ แก้วเจริญ, "ละเมิดอำนาจศาลโดยประพฤตินอกระบบในศาล," หน้า ๕๙.

ในอัฟริกาใต้ ศาลสูงมีอำนาจพิจารณาคดี โดยรวบรัดที่แสดงท่าทีว่าจะเป็นการ ละเมิดอำนาจศาลได้ แต่ศาลแขวงและศาลล่างอื่นๆ ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ไม่มีอำนาจ เช่นนั้น นอกจากเป็นการประชุมปรึกษากันเป็นการเฉพาะโดยพระราชบัญญัติ อย่างไรก็ตาม อำนาจการพิจารณาคดีโดยรวบรัดของศาลแขวง ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยศาลแขวง ค.ศ. ๑๙๔๔ ข้อ ๓๒ มาตรา ๑๐๘(๑) ซึ่งกำหนดว่า การละเมิดอำนาจศาลต่อหน้าศาล ศาล อาจปรับหรือจับกุมบุคคลผู้กระทำความผิดได้ทันที และในมาตรา ๕(๓) ของพระราชบัญญัติ ศาลแขวงฉบับเดียวกัน บัญญัติว่า "ถ้าบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่อยู่ต่อหน้าศาล รบกวนความสงบ เรียบร้อย หรือคำสั่งศาล ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลนั้นออกไป และกักขังตัวไว้จนกว่าศาล จะยุติการพิจารณา"

อำนาจการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลที่กระทำต่อหน้าศาลโดยรวบรัดถือว่าเป็น สิ่งจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรม แต่ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง ตามหลักแห่งศีลธรรม และคดีต้องเป็นที่แน่ชัดโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น เพราะ การใช้อำนาจโดยรวบรัดอาจมีผลกระทบกระเทือนอันเป็นผลร้ายต่อกฎหมาย ซึ่งมีโอกาสต่อสู คดีได้น้อยกว่าปกติในการบริหารงานยุติธรรม จึงจำเป็นต้องจำกัดอำนาจการพิจารณาคดี โดยรวบรัด ด้วยข้อกำหนดหลักเกณฑ์ให้แน่ชัด^๑

แนวความคิดและหลักเกณฑ์ในเรื่องการพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัดของ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และอัฟริกาใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law มีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายของไทย กล่าวคือศาลหรือผู้พิพากษามีอำนาจ พิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัดได้ ถ้าการละเมิดอำนาจศาลได้เกิดขึ้นต่อหน้าศาล และ ด้วยความรู้เห็นของศาลเอง แต่ต่างกันที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคดีโดยรวบรัด ซึ่งตามแนวกฎหมาย ไทย ศาลหรือผู้พิพากษา ที่ถูกละเมิดนั้นเอง มีอำนาจพิจารณาและสั่งลงโทษ ส่วนอังกฤษ ตามแนวคำพิพากษา กำหนดให้ผู้พิพากษาอื่นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ และสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดไว้ในกฎหมายโดยแน่ชัดว่า ผู้พิพากษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการละเมิดอำนาจศาลนั้น

^๑ Alfred V. Lansdown, Outline of South African Criminal Law and Procedure, p. 175.

ไม่มีสิทธิพิจารณาและลงโทษโดยรวบรัดได้ ทำนองเดียวกัน อัฟริกาใต้ ศาลหรือผู้พิพากษา
ก็มีอำนาจพิจารณาตัดสินและลงโทษโดยรวบรัดได้ แต่ต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง และเห็น
สมควรจำกัดอำนาจการพิจารณาตัดสินโดยรวบรัด ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน ทั้งนี้ก็
เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงผลร้ายอันอาจเกิดขึ้นได้กับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจกระทบ
กระทั่งต่อหลักประกันสิทธิของบุคคลในการต่อสู้คดีด้วย

นอกจากนั้นยังมีข้อสังเกตว่า อำนาจการพิจารณาตัดสินและสั่งลงโทษโดยรวบรัด
ตามกฎหมายของอังกฤษและอัฟริกาใต้ ศาลสูงเท่านั้นที่มีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าวนี้ได้
ส่วนศาลล่างอื่นๆไม่มีอำนาจแต่อย่างใด และในสหรัฐอเมริกา เมื่อมีการละเมิดอำนาจศาล
ต่อหน้าศาลเกิดขึ้นแล้ว ในชั้นแรกศาลจะไม่ใช้การพิจารณาตัดสินและสั่งลงโทษโดยรวบรัดโดย
ทันที แต่จะใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือนก่อน หากไม่เชื่อฟังจึงจะถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจ
ศาล และคล้ายคลึงกับประเทศแคนาดา ซึ่งวางหลักเกณฑ์ว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นพยานหรือ
ทนายความ ศาลควรจะแนะนำตักเตือนก่อนว่า ไม่ควรใช้วาจาหยาบคายหรือไม่สุภาพต่อ
หน้าศาล^๑

ในประเทศเยอรมัน ศาลมีอำนาจใช้มาตรการบังคับด้วยการพิจารณาตัดสินและลง
โทษโดยรวบรัดได้ทันทีกับผู้ที่รบกวนการพิจารณาตัดสินของศาล เมื่อความสงบเรียบร้อยใน
บริเวณศาลถูกละเมิด เช่น มีการฝ่าฝืนคำสั่งหรือข้อกำหนดเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย
ในการพิจารณาตัดสิน หรือประพฤติกุณไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลขณะพิจารณาตัดสิน ย่อมถือได้
ว่ามีการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้นแล้ว และศาลมีอำนาจใช้การพิจารณา
ตัดสินโดยรวบรัดได้ ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล ดังนี้

ก. ตามมาตรา ๑๑๗ คู่ความ ผู้ต้องหา พยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคล
นอกคดีที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ซึ่งออกเพื่อการรักษาความเรียบร้อย อาจถูกนำตัวออก
จากห้องพิจารณาตัดสินได้ รวมทั้งอาจถูกนำตัวไปคุมไว้ได้ด้วย การคุมตัวไว้ให้กระทำได้

---

^๑ Austin O' Connor, Analysis of and a Guide to the New Criminal Code of Canada, p. 49.

อย่างมีกำหนดเวลา ซึ่งต้องไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมง การกำหนดมาตรการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ถ้าเป็นการกำหนดกับบุคคลนอกคดี ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ แต่ถ้าเป็นการกำหนดกับบุคคลอื่น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาล

ข. มาตรา ๑๗๕(๑) โดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบทางอาญา คู่ความ ผู้ต้องหา พยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลนอกคดีผู้ใด ประพฤติตนไม่เรียบร้อยขณะศาลพิจารณาคดี อาจต้องถูกปรับไม่เกินสองพันมาร์ค หรืออาถูกขังไว้ได้ไม่เกินหนึ่งสัปดาห์ และอาจถูกบังคับให้โทษที่กล่าวแล้วนั้นได้ทันที ฯลฯ และ (๒) ในการกำหนดมาตรการดังกล่าวกับบุคคลนอกคดี ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ แต่ถ้าเป็นการกำหนดกับบุคคลอื่น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาล

ค. มาตรา ๑๗๕ การบังคับมาตรการเพื่อรักษาความเรียบร้อยที่กล่าวมาแล้ว เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะโดยตรง

เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัด ซึ่งเป็นมาตรการบังคับตามกฎหมายเยอรมัน ได้วางหลักเกณฑ์ไว้แตกต่างกับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แอฟริกา กล่าวคือกำหนดไว้แน่ชัดว่า ถ้าผู้กระทำความผิดละเมิดอำนาจศาลเป็นบุคคลนอกคดี หมายถึงบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในคดีนั้นเลย กฎหมายเยอรมันบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้มีอำนาจใช้การพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัด ได้แก่ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ แต่ถ้าเป็นบุคคลอื่น หมายถึงบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในคดี อาจได้แก่คู่ความ ผู้ต้องหา พยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง กฎหมายเยอรมันบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้มีอำนาจใช้การพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัดได้แก่ศาล ซึ่งหมายถึง ศาลผู้ถูกกระทำละเมิดนั้นเองเป็นผู้มีอำนาจ

นอกจากนั้นในกรณีที่เป็นมาตรการเพื่อป้องกัน ซึ่งได้แก่การว่ากล่าวตักเตือน การให้ถ้อยคำพูด ฯลฯ กฎหมายเยอรมันตามมาตรา ๑๗๖ บัญญัติว่า การรักษาไว้ซึ่งความเรียบร้อยในขณะพิจารณาคดี เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ซึ่งน่าจะหมายถึงว่า มาตรการเพื่อป้องกันดังกล่าวนี้ อำนาจการพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัดเป็นอำนาจของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะเพียงผู้เดียว ผู้พิพากษาอื่นไม่มีอำนาจเช่นว่านี้

จะเห็นได้ว่า กฎหมายเยอรมันได้จำกัดขอบเขตในการใช้อำนาจของศาล และ
 ตัวบุคคลที่ถูกใช้ไว้ชัดเจนแน่นอนว่ามีใครบ้าง ซึ่งต่างกับกฎหมายไทยที่ใช้ระบบประมวล
 กฎหมายเช่นเดียวกับเยอรมัน แต่มีได้บัญญัติถึงขอบเขตในการใช้อำนาจการพิจารณาคดี
 และลงโทษโดยรวบรัดของศาล และมีได้บัญญัติถึงตัวบุคคลที่จะถูกใช้อำนาจดังกล่าวนี้ด้วย
 คงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลเท่านั้น ท่านองเดียวกับอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย คง
 กล่าวถึงแต่เพียงการใช้อำนาจการพิจารณาและลงโทษโดยรวบรัดว่า ต้องเป็นผู้พิพากษาอื่น
 ที่มีได้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับการละเมิดอำนาจศาล มิได้ระบุว่า ต้องเป็นผู้พิพากษาหัวหน้า
 คณะ หรือผู้พิพากษาอื่นใดคงเช่นกฎหมายเยอรมัน ส่วนเรื่องตัวบุคคลผู้จะถูกใช้อำนาจดังกล่าว
 นี้ก็มีได้กำหนดไว้เช่นเดียวกัน

ดังนั้นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในประเทศเยอรมัน จึงมีลักษณะที่เป็น
 มาตรการเพื่อการควบคุมการพิจารณาคดีที่แท้จริง และมีแนวความคิดที่แสดงว่ามอง
 เห็นถึงความสำคัญของสิทธิเสรีภาพในการดำเนินคดีของบุคคล และความสำคัญขององค์กร
 อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีด้วย

ในประเทศญี่ปุ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาระเบียบภายในศาลและอื่นๆ ฯลฯ
 ก.ศ.๑๙๕๒ ลำดับที่ ๒๕๖ ข้อ ๒ (๑) ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การใช้อำนาจการพิจารณาคดี
 และลงโทษโดยรวบรัดไว้ว่า ในกรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้กระทำความผิดอำนาจศาลด้วยการ
 ไม่เชื่อฟังคำสั่งศาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการพิจารณาคดี
 หรือรบกวนการปฏิบัติหน้าที่ของศาล โดยการกล่าวถ้อยคำหมิ่นประมาทศาล การกระทำ
 ที่รุนแรง หรือส่งเสียงรบกวน หรือประพาศคนไม่เหมาะสม หรือทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีของ
 ศาลในการพิจารณาคดีด้วยประการอื่นใด และการกระทำดังกล่าวนี้ได้กระทำต่อหน้าศาล
 หรือบริเวณใกล้เคียงกับศาล โดยศาลเป็นผู้รู้เห็นและได้ยินด้วยตนเอง ศาลมีอำนาจใช้
 มาตรการบังคับที่มีโทษทางอาญาลงโทษได้ทันที^๑

หลักเกณฑ์การพิจารณาคดีและลงโทษโดยรวบรัดของญี่ปุ่น จึงคล้ายคลึงกับประเทศ

^๑ Arthur Taylor Von Mehern, Law in Japan, p. 314.

อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมัน ซึ่งศาลใช้อำนาจดังกล่าวนี้ได้ แต่ต่างกันที่ผู้ใช้ อำนาจ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ถือว่าต้องให้ผู้พิพากษาอื่นเป็นผู้พิจารณา และต่างกับเยอรมัน ในกรณีที่เป็นมาตรการบังคับ ซึ่งกฎหมายเยอรมันกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ถ้าผู้กระทำละเมิดเป็นบุคคลนอกคดี แต่ถ้าเป็นบุคคลอื่น มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือศาล นั้นเองมีอำนาจพิจารณาคดี และลงโทษโดยรวบรัดได้

การพิจารณาคดีและการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมเปรียบเทียบ

การดำเนินคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม ตามปกติจะไม่เป็นปัญหาหาก ดังเช่นการดำเนินคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยตรง ที่กระทำต่อหน้าศาลหรือใกล้ชิด ต่อการรู้เห็นของศาล ซึ่งศาลมีอำนาจใช้กระบวนการพิจารณาและลงโทษโดยรวบรัด และผลที่เกิดขึ้นอาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพในการดำเนินคดีของประชาชน ดังนั้นโดยหลัก ทั่วไปแล้ว ตามกฎหมายของไทยและต่างประเทศ จึงใช้วิธีการดำเนินคดีอาญาตามหลักธรรมดา สำหรับการดำเนินคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม

เมื่อมีการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมเกิดขึ้นแล้ว ตามแนว กฎหมายไทย ศาลจะต้องทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริงก่อนว่า ความจริงเป็นอย่างไร การ กระทำของบุคคลนั้นเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือไม่ และในการไต่สวน ศาลมี อำนาจเรียกบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์เข้ามาให้ถ้อยคำ และให้ผู้ถูกกล่าวหาซักค้านพยานนั้นด้วย เสร็จแล้วศาลจึงมีอำนาจทำคำสั่งได้ตามที่เห็นสมควร ตามแนวคำพิพากษาฎีกาซึ่งยึดถือเป็น หลักในการพิจารณาคดี เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมคือ

ก. ผู้ร้องคดีนี้เป็นนางจำเลย ได้ตะโกบพยานโจทก์ที่บริเวณข้างห้องพิจารณา ของศาล ในขณะที่พยานเพิ่งออกมาหลังจากเสร็จการเบิกความ โจทก์จึงร้องขอให้ศาลสั่ง ว่า ผู้ร้องละเมิดอำนาจศาล ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วสั่งลงโทษผู้ร้องฐานละเมิดอำนาจศาล โดยประพฤตินั้นไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ผู้ร้องได้อุทธรณ์และฎีกาต่อมาว่า โจทก์ไม่มีสิทธิ ยื่นคำร้องกล่าวโทษ และนำพยานมาสืบในการไต่สวนของศาล ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาล เป็นความผิดต่อศาล เมื่อได้พิจารณาไต่สวนแล้ว ย่อมฟังข้อเท็จจริง จากหลักฐานและคำพยานที่ปรากฏ ไม่ว่าผู้ใดจะนำมาอ้างหรือนำมาสืบ และผู้ร้องก็มีโอกาส

คัดค้านพยานด้วยแล้ว ศาลจึงสั่งลงโทษผู้ร้องได้^๑

ข. ในกรณีการละเมิดอำนาจศาลมิได้กระทำต่อหน้าศาล ศาลต้องไต่สวนหาข้อเท็จจริงก่อน จะกระทำเพียงสอบถามปากคำพยาน โดยพยานมิได้สาบานหรือปฏิญาณตนยอมฟังเป็นความจริงไม่ได้^๒

ในประเทศอังกฤษ การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม อาจเกิดขึ้นจากการตีพิมพ์หรือการวิพากษ์วิจารณ์ศาลในทางที่ไม่สมควร หรือรบกวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศาล หรือโดยการขัดขวางเจ้าพนักงานศาล หรืออาจจะเป็นการกระทำบางอย่างซึ่งมีผลกระทบกระเทือน ต่อความยุติธรรมเฉพาะคดี และการฟ้องร้องต้องกระทำโดยอธิบดีอัยการ หรือในนามของผู้เสียหายเอง มีการยื่นคำฟ้องเป็นหนังสือ มีหมายความ และการพิจารณาคดีก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป^๓

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาในศาลสหรัฐ ข้อ ๔๒ (b) ได้บัญญัติถึงกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลธรรมดา ความว่า

ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอำนาจศาล ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามหลักกระบวนการอันชอบธรรม กล่าวคือมีสิทธิได้รับแจ้งให้ทราบขอกล่าวหาล่วงหน้าด้วยวาจาในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย หรือด้วยลายลักษณ์อักษร และให้จำเลยมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยการไต่สวน สืบพยาน โดยลูกขุน ถ้าผู้พิพากษาคนใดมีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นการส่วนตัว หรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการกระทำที่กล่าวหาว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลนั้น ย่อมหมดสิทธิที่จะพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลเอง เว้นแต่จำเลยให้ความยินยอม^๔

ดังนั้นถ้าหากการละเมิดอำนาจศาล มิได้กระทำลงต่อหน้าศาลหรือใกล้ชิดต่อศาล อันอาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานยุติธรรมของศาลแล้ว จำเลยผู้ถูกกล่าวหาจึงมีสิทธิ

^๑ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๑/๒๕๐๓," หน้า ๘๘๒.

^๒ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๖๐๘/๒๕๑๑," หน้า ๑๘๖๐.

^๓ R.M. Jackson, The Machinery of Justice in England pp. 407 - 408.

^๔ พันธุ์ ทศนิยานนท์, "กระบวนการพิจารณาในการลงโทษทนายความฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา," หน้า ๕๑.

ได้รับการพิจารณาตัดสินโดยลูกขุนตามหลักประกันของกฎหมายรัฐธรรมนูญ^๑

อย่างไรก็ตาม กฎข้อ ๔๒ (b) ก็มีใ้ระบุไว้ชัดเจนว่า ลักษณะที่แน่นอนของการคุ้มครองตามหลักกระบวนการอันชอบธรรมนั้น ต้องมีกระบวนการพิจารณาอย่างไรบ้าง แต่มีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์สหรัฐตัดสินไว้ว่า จำเลยคดีละเมิดอำนาจศาลต้องได้รับความคุ้มครองตามหลักกระบวนการอันชอบธรรมดังต่อไปนี้คือ ต้องมีการไต่สวนพิจารณาตัดสินโดยเปิดเผย ภายหลังจากได้มีการแจ้งข้อหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยชอบแล้วและต้องให้เวลาเตรียมตัวคดีอย่างเพียงพอก่อนการไต่สวน ต้องให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิตั้งทนายผู้คดีต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ ต้องมีการพิสูจน์ความผิดที่กล่าวหาด้วยพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัย ต้องให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิในกระบวนการพิจารณา และต้องให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิเบิกความเป็นพยานตนเอง^๒

ในอัฟริกาใต้ กรณีที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมซึ่งเกิดขึ้นนอกห้องพิจารณาคดี เช่น การพูดหรือการเขียนที่น่าจะเป็นการดูหมิ่นศาล หรือมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดอคติต่อกระบวนการพิจารณาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา การดำเนินคดีต้องใช้วิธีการกล่าวหาฟ้องร้องตามธรรมดา โดยต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้กระทำละเมิดทราบล่วงหน้าถึงรายละเอียดต่างๆของความผิดที่ถูกกล่าวหา และให้โอกาสผู้กระทำละเมิดแสดงเหตุผลด้วยว่า ทำไมเขาจึงจะไม่มี ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยให้พิสูจน์ถึงการกระทำ ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลด้วย^๓

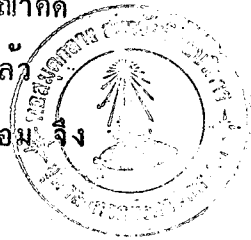
ในประเทศแคนาดา การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม เช่น การปฏิเสธไม่เชื่อฟังคำสั่งศาล การพิมพ์หรือโฆษณาที่จะก่อให้เกิดอคติต่อคู่ความก่อนการพิจารณา หรือการ

^๑ Lewis Mayer, The American Legal System, p. 92.

^๒ พินัส ทัตเนียนนท์, "กระบวนการพิจารณาในการลงโทษทนายความฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา," หน้า ๕๘.

^๓ Alfred V. Lansdown, Outline of South African Criminal Law and Procedure, p. 175.

กล่าวโจมตีผู้พิพากษาซึ่งกระทำนอกศาล ในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวนี้ ศาลที่ถูกกระทำ ละเมิด จะต้องปรึกษาหรือขอทราบความเห็นจากพนักงานอัยการ หรือโจทก์ในคดีอาญา หรือพนักงานที่สูงกว่า ก่อนที่จะได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะอาจกล่าวได้ว่า บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสาระสำคัญของการละเมิด อาจไม่ยินยอมให้มีการพิจารณาคดี โดยรวบรัดได้^๑ ซึ่งหมายถึงว่า ถ้ามิใช่การละเมิดอำนาจศาลที่เกิดขึ้นโดยตรงแล้ว ศาลจะใช้วิธีการพิจารณาคดีโดยรวบรัดไม่ได้ เพราะบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจไม่ยินยอม จึง ต้องใช้การดำเนินคดีตามหลักธรรมดาทั่วไป

ในประเทศเยอรมัน การดำเนินคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมที่ เกิดขึ้นนอกห้องพิจารณาคดี มิได้มีบทบัญญัติว่าจะใช้วิธีการอย่างไร เพราะการละเมิด อำนาจศาลในเยอรมันเกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องการรักษาความเรียบร้อยในศาลเท่านั้น^๒ ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมาย Common Law ที่ถือกันว่ามีใช้ เฉพาะแต่การรักษาความสงบเรียบร้อยในศาล แต่ยังรวมถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดการ รบกวนหรือก่อให้เกิดอุปสรรค ซึ่งมีแนวโน้มแน่ชัดว่า จะก่อให้เกิดอคติต่อการบริหารงาน ยุติธรรมภายนอกศาลด้วย จึงทำให้ดูคล้ายกับว่า การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมในเยอรมัน บุคคลย่อมกระทำได้ ไม่มีความผิด ดังจะเห็นได้ว่ากฎหมายเยอรมันยอมรับว่า การรายงาน คดีโดยหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ หรือการแสดงความคิดเห็นใดๆในที่สาธารณะก่อนการ พิจารณาคดี บุคคลย่อมกระทำได้ เป็นต้น

การพิจารณาคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมในประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ แล้วมักจะวางหลักเกณฑ์ให้การดำเนินคดีต้องกระทำไปดัง เช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กฎหมายของประเทศต่างๆเหล่านี้ ได้ให้หลักประกันแก่ประชาชนหรือ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีไว้ โดยกฎหมายยินยอมให้ศาลใช้อำนาจพิเศษของโทษ ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทันที โดยไม่ต้องมีการจับกุม

^๑Austin O' Connor, Analysis of and a Guide to the New Criminal Code of Canada, p. 48.

^๒กฤษิต ฅ นคร, "ละเมิดอำนาจศาลในเยอรมัน," หน้า ๔๗.

สอบสวน พ้องร้องและเสียหาย เฉพาะแต่กรณีที่มีการละเมิดเกิดขึ้นโดยตรงต่อหน้าศาลใน
ขณะที่ศาลกำลังพิจารณาคดี หรือใกล้เคียงกับการพิจารณาคดี ซึ่งถ้าหากศาลไม่ใช้วิธีการ
เช่นนี้แล้ว จะเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารงานยุติธรรมอย่างร้ายแรงเท่านั้น
กฎหมายมิได้มีวัตถุประสงค์จะให้ใช้ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทุกกรณี เพราะถ้าเป็น
ดังนี้แล้ว สิทธิเสรีภาพของประชาชนย่อมได้รับการกระทบกระเทือนอยู่ตลอดเวลา

ฉะนั้นในการพิจารณาคดีและลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมนี้
ศาลจึงไม่มีอำนาจใช้วิธีการพิจารณาคดีแบบรวบรัดกับบุคคลผู้กระทำความผิดได้ แต่จะต้อง
ดำเนินคดีโดยมีการกล่าวหา สอบสวน พ้องร้อง และพิจารณาพิพากษาคดีเหมือนคดีอาญา^๑
ทั่วไป ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการต่อสู้คดีทุกประการ

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

โดยทั่วไป ประเทศต่างๆถือหลักว่า โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลมิใช่โทษ
ทางอาญา เพราะนอกจากจะมีโทษจำคุกและปรับ ซึ่งเป็นโทษตามกฎหมายอาญาแล้ว ยังมี
โทษอื่นๆเช่น ไล่ออกไปจากห้องพิจารณาคดี การขอลา การภาคทัณฑ์ การควบคุมตัว
เป็นต้น ซึ่งโทษเหล่านี้มิใช่โทษทางอาญา สำหรับประเทศไทย นักกฎหมายผู้ทรงคุณวุฒิ
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ดังนี้

อาจารย์ธานีทร กรีชัยเชียร มีความเห็นว่า "ความจริงนั้น โทษฐานละเมิด
อำนาจศาล จะเรียกว่าโทษก็ดูกระไรอยู่ เพราะเป็นโทษที่คาบถูกคาบดอก ไม่ตรงตาม
ประมวลกฎหมายอาญาเท่าใดนัก เช่นมีการไล่ออกจากบริเวณศาลได้ เป็นต้น"^๑

อาจารย์จิตติ ติงสภักดิ์ มีความเห็นว่า "การที่ศาลสั่งลงโทษจำคุกตามกฎหมาย
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ นั้น จะถือเป็นการลงโทษทางอาญาหรือไม่ยังนำ
สงสัยอยู่ ตามถ้อยคำในมาตรา ๓๑ และ ๓๓ ดูเหมือนจะตั้งใจให้ถือเป็นการผิด และเป็น
การลงโทษจำคุก ฯลฯ โดยไม่มีปัญหา แต่ความผิดและโทษที่ระบุไว้ ดูไม่ใช่เป็นการลงโทษ

^๑ธานีทร กรีชัยเชียร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง,

ทางอาญา เพราะโทษที่กำหนดให้ลงมีการไล่ออกจากบริเวณศาลด้วย ซึ่งหาใช่โทษทางอาญาตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๑๒ ไม่ จึงควรจะเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยมากกว่า^๑

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ กำหนดโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ ๕ สถานคือ

- ก. ไล่ออกจากบริเวณศาล
- ข. จำคุก
- ค. ปรับ
- ง. ทั้งจำทั้งปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาล ศาลมีอำนาจกระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาลออกนั่งพิจารณา หรือภายในระยะเวลาใดๆก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร ถ้าหากผู้ใดไม่ยอมออกไปตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจจัดการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลได้

โทษจำคุกหรือปรับ ศาลมีอำนาจสั่งจำคุกได้ไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การให้ศาลมีอำนาจลงโทษจำคุกและปรับได้เช่นนี้ เท่ากับเป็นข้อยกเว้นของหลักการทางวิธีสบัญญัติ ซึ่งการจะลงโทษทางอาญาแก่บุคคลใด จะต้องมีการกล่าวหาตั้งเรื่องสอบสวน และดำเนินการฟ้องร้องไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^๒ ซึ่งมีเหตุผลว่าเพื่อระงับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อหน้าศาล โดยกฎหมายยอมให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ทันที

สำหรับอำนาจของศาลที่จะสั่งลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้เพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง จะลงโทษทุกอย่างไม่ได้ ส่วนศาลจะลงโทษสถานใด ย่อมแล้วแต่ศาลจะพิจารณาเห็นสมควร ถ้าไม่ใช่ความผิดที่ร้ายแรง ก็อาจไล่ออกจากบริเวณศาล ถ้าเป็นความผิดร้ายแรงศาลก็ลงโทษจำคุกหรือปรับตาม

^๑รายละเอียดในหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกา ๑๙๔/๒๔๕๑ หน้า ๒๖๐.

^๒สุข หงส์ไกร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค ๑,

ที่เห็นสมควร

การนำบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับเมื่อศาลลงโทษจำคุกหรือปรับ

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในเรื่องความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มิได้มีบทบัญญัติบางอย่างเอาไว้ และเพราะว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑ บัญญัติว่า " บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้นๆจะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น " ดังนั้นเมื่อจำเลยถูกศาลสั่งลงโทษจำคุก หรือปรับในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว ศาลอาจนำวิธีการในประมวลกฎหมายอาญาดังต่อไปนี้มาใช้บังคับได้

ก. การกักขังแทนโทษจำคุก

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๓ บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษากักขังไม่เกิน ๓ เดือนแทนโทษจำคุกก็ได้ " เช่น นายประกันเปลี่ยนตัวผู้ต้องหาในกรณีฝากขังต่อศาลเป็นการละเมิดอำนาจศาล "ประพฤติตนไม่เรียบร้อย" หมายถึงไม่ปฏิบัติตามให้อยู่ในระเบียบที่กำหนดโดยกฎหมายหรือจารีตประเพณี ศาลจำคุก ๑๕ วัน เปลี่ยนเป็นกักขังแทน^๑ .

ข. การยึดทรัพย์สินหรือกักขังแทนค่าปรับ

ในกรณีที่ศาลสั่งลงโทษปรับผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและผู้นั้นไม่มีค่าปรับจะชำระให้แก่ศาล ก็จะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘ ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดต้องโทษปรับ และไม่ชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินมาใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ฯลฯ"

^๑เนติบัญญัติยสภา, "คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๑๖/๒๕๒๒," ใน คำพิพากษาศาลฎีกาประจำพุทธศักราช ๒๕๒๒, ตอนที่ ๑๒; จิตติ ติงศกัทธิย์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒๒๙๐.

ดังนั้นเมื่อผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไม่ชำระค่าปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดมีทรัพย์สินจะต้องถูกยึดทรัพย์สินแล้วนำมาขายทอดตลาด เพื่อนำเงินไปชำระค่าปรับตามคำสั่งศาล และถ้าไม่มีทรัพย์สินก็อาจจะถูกกักขังแทนค่าปรับได้

ค. การรอกการลงโทษ

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอันอันควรปรานีแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการลงโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ ฯลฯ" เช่น พกปืนเข้าไปในบริเวณศาล เป็นการประพฤตินคนไม่เรียบร้อยตามมาตรา ๓๑(๑) ศาลสั่งจำคุก ๑ เดือน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ไม่ต้องออกข้อกำหนดตามมาตรา ๓๐ ก่อน แต่ให้รอกการลงโทษไว้ ๑ ปีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖

ง. อายุความการลงโทษ

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๕ (๕) กำหนดว่าถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนด ๕ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๑ เดือนถึง ๑ ปี นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ ดังนั้นเมื่อบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และถูกศาลสั่งจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท ถ้ามิได้นำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องร้อง และลงโทษภายในกำหนดเวลา ๕ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๕(๕)แล้ว จะฟ้องร้องและลงโทษบุคคลนั้นอีกมิได้

๑ เเนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๑๖/๒๕๒๒," ใน คำพิพากษาฎีกาประจำพุทธศักราช ๒๕๒๒, ตอนที่ ๑๒, จิตติ ดิงสถิตย์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒๓๕๒.

เพราะอาจเป็นไปได้ว่า ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลซึ่งเกิดขึ้นนอกศาล อาจหลบหนี ส่วนกรณีที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรง แม้ว่าจะมิได้มีการฟ้องร้อง ก็ต้องอยู่ภายในกำหนดอายุความดังกล่าวนี้เช่นเดียวกัน มิใช่จะฟ้องร้องลงโทษกันเมื่อใดก็ได้

นอกจากโทษที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ แล้ว มาตรการอื่นที่ศาลใช้อ้อยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติมาตรา ๓๓ นี้ก็คือ การว่ากล่าวตักเตือน การให้ขอมาต่อศาลหรือการภาคทัณฑ์ เป็นต้น ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล

การลงโทษทางอาญาต่อจากความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

การลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีลักษณะพิเศษไปจากการลงโทษอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไปแล้ว ถ้าหากการกระทำที่เป็นมูลเหตุให้ศาลลงโทษนั้น เป็นความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญาอยู่ด้วย บุคคลผู้นั้นต้องรับโทษในการกระทำเดียวกันสองซ้ำได้ (double jeopardy) คือถูกลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลทางอาญารัฐานหนึ่ง และฐานกระทำผิดทางอาญารัฐานหนึ่ง^๑ ทั้ง ๆ ที่ตามหลักการลงโทษทางอาญาโดยทั่วไปมีหลักถือกันอย่างเคร่งครัดว่า "บุคคลไม่ควรจะต้องรับโทษทางอาญาซ้ำสอง" หมายถึงว่า การกระทำความผิดของบุคคลนั้น จะถือเป็นเหตุให้บุคคลนั้นต้องรับผิดต่อการกระทำนั้น ซ้ำซ้อนกันอีกไม่ได้ เพราะเป็นมูลฐานเบื้องต้นของการฟ้องซ้ำที่ต้องห้ามเด็ดขาด แต่สำหรับเรื่องการลงโทษเพื่อการบังคับในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว แม้ว่าการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลกับความผิดทางอาญาทั่วไป จะเป็นการกระทำความผิดเดียวกันก็ตาม การที่ศาลได้ลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไปแล้ว ไม่ตัดสิทธิในการที่จะลงโทษ

---

^๑ Wayne R. LaFave and Austin W. Scott Jr., Handbook on Criminal Law, (St. Paul Minn: West Publishing Co., 1972),

บุคคลนั้นมีความผิดอาญาทั่วไปฐานนั้นอีก^๑ เช่น การทำร้ายร่างกายคู่ความต่อหน้าศาล การดูหมิ่นศาล หรือหมิ่นประมาทศาล ซึ่งนอกจากจะเป็นการละเมิดอำนาจศาลแล้ว ยังจะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หรือดูหมิ่นศาล หรือหมิ่นประมาทศาลตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทยซึ่งยอมรับและวางหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ว่า การทำร้ายร่างกายพยานในศาลเห็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้วยังเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาคด้วย เพราะถือว่าการกระทำที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๐-๓๓ เป็นอำนาจศาลที่ดำเนินการตามกฎหมายนั้นส่วนหนึ่ง ไม่ขัดแย้งความผิดตามกฎหมายอื่น^๒ โดยมีเหตุผลว่า ในการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น ศาลได้ลงโทษในทันทีเมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้นต่อหน้าศาลโดยตรง โดยมีได้มีการฟ้องร้อง จึงมิใช่คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙(๔) ผลจึงเป็นว่า แม้ผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว หากการกระทำอันเป็นมูลเหตุให้ศาลลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล เป็นความผิดตามกฎหมายที่มีโทษในทางอาญาอื่น ๆ ด้วย ผู้นั้นก็อาจจะถูกฟ้องร้อง และถูกลงโทษในความผิดนั้นได้อีก

ดูรายละเอียดในคดี Yates v. Lansing, 9 Johns 395, 4I7 (N.Y. 1811) และคดี United States v. Mirra, 220 F. Supp., 361 (S.D. N.Y. 1963) ซึ่งวางหลักเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "การกระทำที่เป็นองค์ประกอบทั้งในความผิดทางอาญาทั่วไปและฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น เมื่อศาลพิพากษาลงโทษความผิดที่ฟ้องร้องในทางอาญาแล้ว ย่อมไม่ขัดแย้งความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และการถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว ย่อมไม่ต้องห้ามในการถูกฟ้องร้องในทางอาญาอีก"

^๑ พระนิติสารณประสม, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑/๒๔๘๘, ๙ หน้า ๙๕.

การพิจารณาเปรียบเทียบโทษตามกฎหมายไทยกับต่างประเทศ

โทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายอังกฤษ มีโทษจำคุก ปรับ ภาคทัณฑ์ และขอขมาต่อศาล^๑ โดยเฉพาะโทษจำคุกและปรับ ในประเทศอังกฤษ ปัจจุบันมีปัญหาขัดแย้งมาก Lord Denning, M.R. มีความเห็นว่า "โทษจำคุก ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลควรจำคุกได้โดยไม่มีกำหนดและยึดทรัพย์สินจำเลย" แต่ความเห็นดังกล่าวนี้ขัดแย้งกับความเห็นของ Phillimore Committee ซึ่งทำรายงานเสนอรัฐสภาเมื่อปี ๑๙๖๔ มีความเห็นว่า "โทษจำคุกโดยไม่มีกำหนดเป็นโทษที่รุนแรงเกินไปควรกำหนดให้แน่นอน การจำคุกอย่างสูงควรกำหนด ๒ ปี ส่วนโทษปรับไม่จำกัด" ส่วน Lord Wilberforce มีความเห็นว่า "ควรใช้วิธีการลงโทษปรับจำเลยให้รุนแรงมากกว่าโทษจำคุก และมีการยึดทรัพย์สินจำเลย" อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นในเรื่องโทษจำคุกและปรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในประเทศอังกฤษ ยังมีหลักเกณฑ์ที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป แต่มีข้อที่ควรพิจารณาอยู่ประการหนึ่งว่า การจะลงโทษสถานใดนั้นควรคำนึงว่า เมื่อลงโทษไปแล้วจะทำให้การบริหารงานยุติธรรมดำเนินไปโดยมีประสิทธิภาพขึ้นหรือไม่ด้วย^๒

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล อาจถูก ลงโทษจำคุกหรือปรับ หรืออาจถูกควบคุมไว้โดยมีกำหนดเวลาระยะสั้นก็ได้^๓

ในอัฟริกาใต้ ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจะต้องถูกปรับหรือจำคุก^๔

^๑ R.M. Jackson, The Machinery of Justice in England, pp. 407 - 408.

^๒ รองพล เจริญพันธ์, "ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์," หน้า ๖๖-๖๗.

^๓ Lewis Mayer, The American Legal System, p. 93.

^๔ Alfred V. Lansdown, Outline of South African Criminal Law and Procedure, p. 175.

ในประเทศเยอรมัน ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล อาจถูกกำหนดโทษได้ ๒ กรณีคือ

ก. กรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ซึ่งออกเพื่อการรักษาความเรียบร้อย อาจถูกนำตัวออกจากห้องพิจารณาคดี รวมทั้งอาจถูกนำตัวไปคุมไว้ได้ด้วย แต่การคุมตัวไว้ให้กระทำได้อย่างมีกำหนดเวลา ซึ่งต้องไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมง ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลมาตรา ๑๗๖

ข. กรณีประพฤติตนไม่เรียบร้อยขณะศาลพิจารณาคดี อาจถูกปรับไม่เกินสองพันมาร์ค หรืออาจถูกขังไว้ได้ไม่เกินหนึ่งสัปดาห์ ฯลฯ ในกรณีกำหนดการปรับให้ระบุไว้ด้วยว่า ถ้าไม่ชำระค่าปรับจะขังผู้นั้นแทนค่าปรับนานเท่าใด และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดถูกพิพากษาลงโทษทางอาญาเนื่องจากการกระทำนั้นในเวลาต่อมา ให้หักจำนวนวันที่ขังผู้นั้นออกจากโทษด้วย ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลมาตรา ๑๗๘ (๑) และ (๓)^๑

ในประเทศญี่ปุ่น บุคคลที่กระทำความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาล อาจถูกกำหนดโทษอันเป็นมาตรการบังคับที่มีใช้โทษทางอาญาคือ กักขังได้ไม่เกินสี่สิบวัน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นเยน หรือทั้งจำทั้งปรับ^๒

แนวความคิดและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของกฎหมายไทยส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกับต่างประเทศ โดยถือว่ามีใช้โทษทางอาญา แต่มีข้อแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับโทษจำคุก ซึ่งเป็นโทษที่ตัดเสรีภาพตามกฎหมายเยอรมันและญี่ปุ่น มิได้กำหนดว่าเป็นโทษจำคุก กล่าวคือ กฎหมายเยอรมันกำหนดให้ควบคุมตัวและขัง ส่วนกฎหมายญี่ปุ่นกำหนดให้กักขัง และระยะเวลาในการกำหนดมาตรการบังคับดังกล่าวนี้มีระยะเวลาไม่นานนัก นอกจากนั้นกฎหมายเยอรมันยังมีบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ให้หักวันที่ขังออกได้ ถ้าผู้กระทำความผิดถูกพิพากษาลงโทษทางอาญาเนื่องจากการกระทำที่เป็นละเมิดอำนาจศาลนั้นในเวลาต่อมา ถ้าเป็นกรณีที่ถูกกำหนดโทษปรับไม่ยอมชำระค่าปรับ และจะต้องมีการขังแทนค่าปรับ กฎหมายเยอรมันมีบัญญัติไว้ชัดเจนให้ระบุไว้

^๑ ดิลิต ฌนกร, "ละเมิดอำนาจศาลในเยอรมัน," หน้า ๕๐-๕๑.

^๒ Arthur Taylor Von Mehren, Law in Japan, p. 314.

ด้วยว่า จะขัดแย้งกับบรรณานุกรมที่ใด ข้อแตกต่างดังกล่าวจึงแตกต่างจากกฎหมายไทย ถ้าเป็นกรณีศาลจะใช้วิธีการเช่นนี้ จะต้องนำประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ส่วน การรอกาลงโทษหรือการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง กฎหมายเยอรมันมิได้มีบัญญัติ ไว้ แสดงให้เห็นว่า ไม่มีการรอกาลงโทษ หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ซึ่งอาจเป็น เพราะระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับเกี่ยวกับการควบคุมตัวและขัง ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของเยอรมัน มีระยะเวลาไม่นานจนเกินไป

การอุทธรณ์ฎีกา

เมื่อผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลถูกศาลสั่งลงโทษแล้ว มีข้อควรพิจารณาว่า ผู้ใดเป็นผู้มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกา และระยะเวลาในการอุทธรณ์ฎีกามีกำหนดเวลาเท่าใด ซึ่งแยกพิจารณา ดังนี้

ก. บุคคลผู้มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกา

จากการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ต่างๆของความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลมาแล้วตั้งแต่ต้น จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้อำนาจศาลผู้ถูกกระทำละเมิดเป็นพิเศษ การกระทำละเมิดที่เกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวระหว่างผู้กระทำละเมิดกับศาลซึ่งเป็นผู้เสียหายโดยเฉพาะเท่านั้น และเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ (๑) ซึ่งบัญญัติว่า "ในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษบุคคลใดโดยลำพัง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ปล่อยผู้นั้น เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรจะฎีกาก็ได้"

ตามกฎหมายดังกล่าวนี้แสดงว่า ถ้าศาลชั้นต้นลงโทษบุคคลใดในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว บุคคลนั้นย่อมอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของศาลชั้นต้นได้ และถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ปล่อยบุคคลนั้น เมื่อพนักงานอัยการเห็นเป็นการสมควรจะฎีกาก็ได้ แต่ถ้าศาลชั้นต้นไม่ลงโทษ เพราะเห็นว่าไม่เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือศาลชั้นต้นสั่งลงโทษ แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้ลงโทษเบาลง พนักงานอัยการไม่มีสิทธิฎีกา เพราะพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๘ มิได้กำหนดให้อำนาจพนักงานอัยการฎีกาได้ ดังนั้นบุคคลผู้มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาจึงได้แก่

๑. บุคคลผู้กระทำละเมิดอำนาจศาลมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น

๒. พนักงานอัยการมีสิทธิฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ถ้าเห็นสมควร

สำหรับบุคคลภายนอกหรือคู่ความที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคลที่ถูกผู้ละเมิดอำนาจศาลทำร้ายร่างกาย ย่อมไม่มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เพราะศาลเท่านั้นที่ เป็นผู้เสียหาย ส่วนบุคคลอื่นมิใช่ผู้เสียหาย ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในอันที่จะฟ้องร้องหรืออุทธรณ์ฎีกาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ เช่น โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลว่าผู้ร้องทำร้ายร่างกายพยานโจทก์บนศาล ผู้ร้องก็ยื่นคำร้องว่าพยานโจทก์ทำร้ายผู้ร้องฝ่ายเดียว ต่างฝ่ายต่างขอให้ลงโทษอีกฝ่ายหนึ่งฐานละเมิดอำนาจศาล ศาลไต่สวนแล้วฟังว่า ผู้ร้องทำร้ายพยานโจทก์ จึงลงโทษผู้ร้องข้างเดียว ฐานละเมิดอำนาจศาล ดังนั้นผู้ร้องไม่มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาว่าอีกฝ่ายหนึ่งมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลด้วย เพราะผู้ร้องมิใช่ผู้เสียหาย ในส่วนการละเมิดอำนาจศาลของอีกฝ่ายหนึ่ง^๑

ในเรื่องการฎีกา ถึงแม้ว่าตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการพ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๑(๑) จะกำหนดให้เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ แต่ถ้าเป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว ผู้ถูกลงโทษไม่ถูกจำกัดสิทธิโดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ และเมื่อไม่มีบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ผู้ถูกลงโทษฎีกาได้ โดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๓ เช่น นายประกันปล่อยตัวผู้ต้องหาในกรณีฝากขังต่อศาล เป็นละเมิดอำนาจศาล "ประพฤตินมไม่เรียบร้อย" หมายถึงไม่ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบที่กำหนดโดยกฎหมายหรือจารีตประเพณี ศาลจำคุก ๑๕ วัน เปลี่ยนเป็นกักขังแทน นายประกันฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้^๒

^๑ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๑/๒๕๐๓," หน้า ๘๘๒.

^๒ เนติบัณฑิตยสภา, "คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๑๖/๒๕๒๒," หน้า ๒๒๕๐.

ข. กำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์ฎีกา

การลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เมื่อได้พิจารณาถึงสภาพความผิดและวัตถุประสงค์ในการลงโทษแล้ว จะเห็นได้ว่ามีลักษณะเป็นเพียงมาตรการพิเศษในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มากกว่าเป็นความผิดทางอาญาโดยเฉพาะ และโดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๒๓ ซึ่งเป็นบทหลักในการอุทธรณ์ฎีกา ได้วางหลักไว้ว่า คำพิพากษาหรือคำสั่งทั้งหลายของศาลที่ได้ออกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งยอมอุทธรณ์ฎีกาได้ นอกจากจะต้องข้ามจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ดังนั้นในกรณีที่ต้องมีการอุทธรณ์ฎีกาเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงต้องถือเอาหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนี้ เพราะว่าเป็นบทบัญญัติ เรื่องความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้บัญญัติรวมไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งมิใช่เป็นความผิดทางอาญาโดยเฉพาะ การอุทธรณ์ฎีกาจึงมีอาจนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ได้ ฉะนั้นกำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์ฎีกาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงต้องอุทธรณ์ฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๔๗

การอุทธรณ์ฎีกาตามกฎหมายไทย แตกต่างกับกฎหมายเยอรมัน ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้โดยเฉพาะ ในกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลมาตรา ๑๔๑ โดยกำหนดให้อุทธรณ์ภายในหนึ่งสัปดาห์นับแต่วันทราบคำสั่ง เว้นแต่คำสั่งนั้นจะเป็นคำสั่งของศาลสูงสุดของสหพันธรัฐ หรือศาลสูงมลรัฐ นอกจากนั้นการร้องอุทธรณ์คำสั่งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการสั่งลงโทษในความผิด เพราะประพฤตินั้นไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ไม่มีผลเป็นการทุเลาการบังคับ ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลมาตรา ๑๔๕ แต่ถ้าเป็นการร้องอุทธรณ์คำสั่งของผู้พิพากษานายเดี่ยวในการทำหน้าที่นอกห้องพิจารณา ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล มาตรา ๑๕๐ มีผลเป็นการทุเลาการบังคับได้ด้วย อย่างไรก็ตามสำหรับคำสั่งของศาลเยอรมันที่มีคำสั่งลงโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ซึ่งออกเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อย กฎหมายเยอรมันถือว่า คำสั่งลงโทษบุคคลในกรณีไม่เชื่อฟังยอม

เป็นที่สุด ผู้ถูกลงโทษไม่มีสิทธิร้องอุทธรณ์ใดๆ เพราะเป็นการลงโทษให้ออกไปจากห้องพิจารณาคดี หรือถูกควบคุมตัวไว้ไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมงเท่านั้น ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลมาตรา ๑๗๖

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติเรื่องความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของกฎหมายเยอรมันได้บัญญัติไว้รวมกันโดย เฉพาะทั้งกฎหมายสารະบัญญัติและวิธีสบัญญัติ และบัญญัติไว้ชัดเจน มีต้องนำบทบัญญัติในกฎหมายอื่นมาใช้บังคับ เช่นกฎหมายไทย จึงทำให้ศาลเยอรมันใช้มาตรการเพื่อป้องกัน หรือมาตรการบังคับเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้สะดวก และเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เป็นอย่างดี

การละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายอื่นหรือบทบัญญัติอื่นที่คล้ายคลึงกัน

ก. การละเมิดอำนาจศาลทหาร

ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๙๘^๑ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า "ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาชาวบางพลองโทษผู้กระทำผิดต่อกฎหมายทหาร หรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะที่กระทำผิด และมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใดๆที่กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง"

คำว่า "ศาลทหาร" ตามพระราชบัญญัติ ธรรมนูญศาลทหารมาตรา ๖ และ มาตรา ๗ หมายถึง

- ๑. ศาลทหารชั้นต้น ซึ่งได้แก่ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลทหารประจำหน่วยทหาร
- ๒. ศาลทหารกลาง และ
- ๓. ศาลทหารสูงสุด

คำว่า "บุคคลใดๆที่กระทำผิด" นอกจากหมายถึงบุคคลพลเรือนแล้ว ยัง

---

^๑กระทรวงกลาโหม, กรมพระธรรมนูญ, รวมกฎหมายทหาร, เล่ม ๑. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, ๒๔๒๓), หน้า ๒๒๔-๒๒๗.

หมายถึงบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารมาตรา ๑๖ ด้วยซึ่งได้แก่

๑. นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ
๒. นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำผิดต่อกำลังหรือ ขอบบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร
๓. นายทหารประทวนและพลทหารกองประจำการ หรือประจำการ หรือบุคคล ที่รับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
๔. นักเรียนทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด
๕. ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับตัวไว้เพื่อ ให้เข้ารับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร
๖. พลเรือนที่สังกัดอยู่ในราชการทหาร เมื่อกระทำผิดในหน้าที่ราชการทหาร หรือกระทำผิดอย่างอื่น เฉพาะใน หรือ บริเวณ อาคาร ที่ตั้งหน่วยทหาร ที่พักร้อน พักแรม หรืออากาศยาน หรือยานพาหนะใดๆในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร
๗. บุคคลซึ่งต้องขังหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ทหารโดยชอบด้วย กฎหมาย
๘. เกลยศึก หรือชนชาติศัตรู ซึ่งอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ทหาร

ลักษณะการกระทำอันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กระบวนพิจารณา การลงโทษ และโทษ ศาลทหารได้นำหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐ ถึงมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับทั้งหมด แต่มีข้อแตกต่างเฉพาะคำว่า "ในบริเวณ ศาล" ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในศาลทหารแล้ว ได้มีกำหนดไว้ชัดเจนในระเบียบราชการศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๐๐ ข้อ ๒๓(๑) "ป้ายมีอักษรว่า เขตบริเวณศาล ขนาดยาว ๕๐ เซนติเมตร กว้าง ๑๐ เซนติเมตร พื้นสีน้ำตาล อักษรสีขาวขนาดสูง ๕ เซนติเมตร ตัวอักษรโตพอ งาม แล้วติดตรงที่เป็นเขตบริเวณศาล คือห้องพิจารณา ย่อมจัดเป็นบริเวณศาลอยู่ในตัว และถัดจากนั้นโดยธรรมดาก็เป็นที่พักผู้ความ พยาน ผู้ควบคุมจำเลย ตลอดจนผู้มารอฟัง การพิจารณา จึงควรติดป้ายในเขตนี้ เพื่อให้ทราบว่า จากป้ายนี้เข้าไปตลอดถึงห้อง พิษพิจารณาคดี เป็นเขตบริเวณศาลทั้งสิ้น" ส่วนการออกข้อกำหนดหรือคำสั่งใดๆของ

ศาลทหารข้อ ๒๓(๒) ให้มีประกาศของศาลปิดไว้ในบริเวณศาลในที่เปิดเผย เพื่อประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับทราบ

การที่ระเบียบราชการศาลทหารวางไว้เช่นนี้ ก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และเพื่อให้เป็นผลตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และเพื่อให้ศาล ทหารทั้งหมดมีข้อกำหนดเป็นระเบียบทำนองเดียวกันด้วย

นอกจากนั้น เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และศาลลงโทษ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารพ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๓ แล้ว ศาลจะจกรายงาน เหตุการณ์และทำเป็นคำสั่งลงโทษ คำสั่งดังกล่าวนี้ตุลาการจะลงลายมือชื่อทั้งขณะ และ ให้คู่ความกับผู้ละเมิดทราบคำสั่งไว้ด้วยตามระเบียบราชการศาลทหารข้อ ๒๒(๑)

มีข้อนำสังเกตุในเรื่ององค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งแตกต่างกัน ระหว่างศาลทหารกับศาลพลเรือน ในศาลทหารนั้นต้นทุกศาล องค์คณะในการพิจารณา พิพากษาคดีต้องมีตุลาการสามนาย ตามพระธรรมนูญศาลทหารมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ และตุลาการนายเดีวมีอำนาจเพียงออกคำสั่งใดๆ ที่มีประโยชน์ไปทางวินัยชั้นขาดข้อพิพาท แห่งคดี ตามพระธรรมนูญศาลทหารมาตรา ๒๘(๒) จึงไม่มีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลที่กระทำ ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเพียงลำพัง ส่วนในศาลพลเรือน ผู้พิพากษานายเดีวมี อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีละเมิดอำนาจศาลได้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา ๒๒(๕)

ส่วนการออกข้อกำหนดหรือคำสั่งใดๆของศาลทหาร ในเมื่อศาลทหารต้องมี องค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีสามนาย ถ้าจะต้องมีการออกข้อกำหนดหรือคำสั่งใดๆ ในทันทีทันใดระหว่างการศึกษาแล้ว ก็ย่อมจะได้รับการกลั่นกรองและมีเหตุผลสมควร แล้วเท่านั้น ซึ่งต่างกับศาลพลเรือน ที่ผู้พิพากษานายเดีวเป็นผู้ออกข้อกำหนดหรือคำสั่งใดๆ ได้เพียงลำพัง ทำให้เกิดปัญหาว่าประชาชนผู้มีอรรถคดีจะไม่ได้รับความเป็นธรรม

ฉะนั้นศาลทหารจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษบุคคลที่ละเมิดอำนาจศาล ทั้งบุคคลที่เป็นพลเรือนและบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความแพ่งมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ได้ และความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดที่ไม่ลบล้างความผิดที่ผู้ละเมิดอำนาจศาลได้กระทำขึ้นในความผิดฐานอื่น แต่ความผิดฐานอื่นนั้นถ้าผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ก็จะต้องไปดำเนินคดีในศาลพลเรือนต่อไป

ข. การละเมิดอำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดการกระทำความผิดละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๕๖ และมาตรา ๖๕ ดังนี้

มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายรูป และห้ามมิให้หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารลงรูปของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดหรือลงข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาล ซึ่งอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือลงข้อความแสดงถึงสถานที่อยู่ หรือโรงเรียนของเด็กหรือเยาวชนนั้น"

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๕๖ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ"

ถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนศาล เช่นว่านั้นจะถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล และดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็ได้

ลักษณะการละเมิดอำนาจศาลของศาลคดีเด็กและเยาวชน มีดังนี้

๑. ห้ามถ่ายรูปเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด
๒. ห้ามหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร ลงรูปเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด
๓. ห้ามลงข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาล ซึ่งอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น

๔. ห้ามลงข้อความแสดงถึงสถานที่อยู่หรือโรงเรียนของเด็กหรือเยาวชนนั้น

คำว่า "ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน" หมายความว่าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๔ ซึ่งหมายถึง ศาลคดีเด็กและเยาวชน ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเด็กและเยาวชน และศาลฎีกาแผนกคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๔

คำว่า "ศาลคดีเด็กและเยาวชน" หมายความว่า ศาลคดีเด็กและเยาวชนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๔ ซึ่งหมายถึง ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนประจำจังหวัด หรือแผนกคดีเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัด ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๔

การละเมิดอำนาจศาลในศาลคดีเด็กและเยาวชน ใ้บัญญัติไว้ถึงลักษณะการกระทำละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา ๕๖ เมื่อผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามที่ศาลสั่งห้ามในมาตรา ๕๖ นี้แล้ว ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน มีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำผิดได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓

มีข้อนำสังเกตว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ให้ดำเนินการต่อผู้กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ เพียงมาตราเดียว ส่วนมาตรา ๓๐ ถึงมาตรา ๓๒ มิได้บัญญัติให้นำมาใช้บังคับ ย่อมต้องหมายความว่า เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ มิได้มีจุดมุ่งหมายให้นำบทบัญญัติในเรื่องการละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตราอื่นมาใช้บังคับด้วย

๓. การละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๙๔ บัญญัติว่า "ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี หรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท"

คำว่า "คูหมื่น" หมายถึงการถูกเหยียดหยาม ทำให้้อายเสียหาย สบประมาท หรือคำ ซึ่งอาจกระทำด้วยวาจา หรืออาจกระทำทั้งวาจาและกิริยาประกอบกันก็ได้ และการคูหมื่นนี้ต้องเป็นการกระทำที่ลดคุณค่าในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลหรือผู้พิพากษา ในสายตาของผู้กระทำการคูหมื่น เช่น กล่าวหาว่าผู้พิพากษาลำเอียง จำเลยกล่าวในเวลา ศาลพิจารณาคดีว่า ศาลทำไม่ชอบ ไม่ยุติธรรม เป็นต้น

คำว่า "ศาล" หมายความว่าศาลยุติธรรม หรือศาลอื่นในราชอาณาจักร ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธรรมนูญศาล เช่น ศาลทหาร หรือศาลคดีเด็กและเยาวชน เป็นต้น

คำว่า "ผู้พิพากษา" หมายความว่าผู้ที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีในศาลนั้น เช่น รวมถึงผู้พิพากษาสมทบแห่งศาลคดีเด็กและเยาวชน กับผู้ที่จะเชิญเข้ามาเป็นสำรองผู้พิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เป็นต้น

คำว่า "ขัดขวาง" หมายถึงการกระทำให้ได้รับความยากยิ่งขึ้นในการกระทำตามอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ไม่อาจดำเนินต่อไปตามวิถีของการกระทำนั้น เพราะเหตุที่มีการขัดขวางเช่นนั้น

ลักษณะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามี ๒ ประการคือ

๑. คูหมื่นศาล หรือ ผู้พิพากษา ในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี
๒. ขัดขวางการพิจารณา หรือพิพากษาคดีของศาล

บุคคลที่กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๙๘ นี้แล้ว ในขณะที่เดียวกันก็เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลอีกประการหนึ่งด้วย ทั้งนี้เพราะ การคูหมื่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี และการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล เป็นการกระทำที่มีลักษณะคล้ายกันกับความหมายของการละเมิดอำนาจศาล ซึ่งศาลหรือผู้พิพากษามีอำนาจลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๓ ได้ก่อน ถ้าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงต่อหน้าศาล หรือใกล้เคียงกับศาลด้วยการรู้เห็นของศาลนั่นเอง แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการลงโทษของความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ในการ

ลงโทษทางอาญา ผู้กระทำความผิดจึงอาจถูกลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๙๘ นี้ได้อีก เพราะการกระทำที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๐ ถึงมาตรา ๓๓ นั้น เป็นอำนาจของศาลที่จะดำเนินการตามกฎหมายนั้นส่วนหนึ่ง ไม่ลบล้างความผิดตามมาตรานี้^๑

---

^๑พระนิติการณประสม "คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖/๒๔๘๔" หน้า ๙๕.